

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. I. 20.085/2010/5. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Dósa Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Dósa István ügyvéd, 4026 Debrecen, Péterfia u. 46.) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a K. I. M. Jogi Képviseleti Osztálya (címe) által képviselt alperes neve alperes ellen kártalanítás iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 5. P. 21.135/2008/51. számú ítélete ellen a felperes részéről 53. sorszám, az alperes részéről 54. és 57. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben és akként változtatja meg, hogy az alperest a marasztalási összeg után 2008. február 20-tól 2008. június 30-ig évi 7,50 %, 2008. július 1-től 2008. december 31-ig évi 8,50 %, 2009. január 1-jétől 2009. június 30-ig évi 10 %-os, 2009. július 1-jétől 2009. december 31-ig évi 9,50 %-os, 2010. január 1-jétől 2010. június 30-ig évi 6,25 %-os, 2010. július 1-jétől a kifizetés napjáig, de 2010. december 31-ig évi 5,25 %-os, ezt követően félévente a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamat megfizetésére is kötelezi. Mellőzi az alperesnek a felperes javára perköltség fizetésére vonatkozó ítéleti rendelkezést.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A perrel felmerült másodfokú költségeiket a felek maguk viselik.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az 1972-ben született felperes 1996. július 1-jétől a W., Y alkalmazásában állt. 1997-ben alapfokú szaktanfolyamot, 1999-2000. években középfokú szaktanfolyamot végzett el,

majd részlegvezető-helyettesként, illetve 2001. évtől részlegvezetőként dolgozott. Szakmai továbblépéséhez felsőfokú végzettségre volt szükség, ezért 2002. évtől a Tessedik Sámuel Főiskola Mezőgazdasági Főiskolai Karán kezdte meg tanulmányait.

A felperest hat társával együtt 2003. május 13-án, szolgálati helyén őrizetbe vették, 2003. május 15-én előzetes letartóztatásának elrendelésére került sor, melyből 2003. augusztus 15-én szabadult. Szabadulását követően, 2003. augusztus 21-től 2003. szeptember 28-ig, majd 2003. október 4-től 2003. november 9-ig, valamint 2004. február 2-től 2004. február 11-ig pszichés problémái miatt táppénzes állományban volt.

Az előzetes letartóztatása miatt, hozzátartozói ügyintézésével 2003. május 21-én a főiskolán évhalasztás iránti kérelmet terjesztett elő, melyet engedélyeztek a számára.

A felperessel szemben fontosabb ügyekben intézkedő hivatalos személy által társtettesként, bünszövetségben és üzletszerűen elkövetett vesztegetés büntette és bűnsegédként üzletszerűen és bünszövetségben különösen nagy értékű vámárura elkövetett csempészet büntettének alapos gyanúja miatt került elrendelésre a büntetőeljárás, amely a Debreceni Ítéltábla 2008. február 20. napján kelt jogerős felmentő ítéletével fejeződött be.

Az előzetes letartóztatás időtartama alatt a felperes megőszült, 15 kg-ot fogyott, szabadulását követően, 2003. augusztus 25. napjától **X Kórház** kezelte, lelki betegség tünetei, mélyen fekvő hangulat, szorongásos panaszok miatt. Az alkalmazott gyógyszeres kezelés eredményeképpen állapota ugyan javult, azonban szorongásos tünetei és hangulatzavara életvitelét jelenleg is korlátozza.

A felperes szabadlábra helyezését követően, a táppénzes időszak után megkísérelt korábbi munkahelyén visszailleszkeszteni, azonban eredeti beosztása megváltozott, a legegyszerűbb munkakörbe helyezték, szakügyintézőnek. Munkahelyén az előzetes letartóztatással összefüggésben mind parancsnokai, mind kollegái részéről, továbbá lakókörnyezetében is negatív megjegyzések hangzottak el. Miután pszichés problémái miatt az y-nál a további munkavégzést vállalni nem tudta, suicid-gondolatok foglalkoztatták, ezért, kezdeményezése alapján szolgálati jogviszonya 2004. év őszén közös megegyezéssel megszűnt.

Magánéletében az előzetes letartóztatását megelőzően több mint három éven keresztül fennálló párkapcsolata szabadulását követően megszűnt, 2004. évben újabb párkapcsolatot létesített, melyből gyermeke született.

A felperes módosított kereseti kérelmében 7 537 100 Ft nem vagyoni kár és 83 121 Ft vagyoni kár megfizetésére kérte kötelezni kártalanítás címén az alperest.

Alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben történő marasztalását kérte. Nem vitatta, hogy a kártalanítási igény jogalapja a Be. szerinti kizáró okok hiánya miatt fennáll, azonban kizárólag csak az előzetes letartóztatásért és az azzal

kétséget kizáróan okozati összefüggésben álló hátrányokért tartozik helytállási kötelezettséggel, a büntetőeljárás lefolytatásáért nem.

Az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárás lefolytatását követően kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt a felperesnek 2 044 620 Ft tőkét, továbbá 122 677 Ft perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 31 601 Ft állam által előlegezett költséget.

Határozatának indokolásában - a fellebbezés szempontjából releváns tényként - megállapította, hogy 2003. május 15-től 2003. augusztus 15-ig, azaz három hónapon keresztül a felperes családi és ismerősi kapcsolatai ápolásában és személyes szabadságában korlátozott volt, látogatót nem fogadhatott. A szexualitás korlátozottságának és az otthon intimitásának és kényelmének börtönviszonyok közötti hiánya nyilvánvaló, bizonyítást nem igényel. A főiskolán folytatott tanulmányai körében vizsgakötelezettségének nem tudott eleget tenni, ezért tanulmányainak befejezése egy évvel az előzetes letartóztatás miatt eltolódott, melyre a büntetőeljárás folyamatban léte mellett nem került volna sor. A 2003. és 2004. évi orvosi kezelési iratok, a beszerzett elmeorvos és pszichológus szakértői vélemény alátámasztotta, hogy a felperesnél jelentős és tartós pszichés károsodás következett be az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben. A pszichés problémák döntően az előzetes letartóztatás miatt alakultak ki, szabadulását követően hat évvel, a büntetőeljárás lezárulta után másfél évvel is fennállnak. Állapota azonban véglegesnek nem tekinthető, pszichoterápiás kezelés alapján abban érdemi javulás várható és tünet-, valamint panaszmentessé válása nem zárható ki. A felperes terhére értékelte, hogy a pszichoterápiás kezelés azonnali igénybevétele esetén a prognosztizált érdemi javulás, illetve panaszmentesség mára már bekövetkezhett volna. Szabadulását követően a parancsnokai részéről és az állományon belül is fokozottabb negatív következmények voltak azoknál, akikkel szemben nem csupán büntetőeljárás indult, hanem előzetes letartóztatásukat is elrendelték. Értékelte a felperes oldalán a választott élethivatás és felperes terveinek megghiúsulását, hiszen szakmai előmenetele érdekében jelentős többletterheket vállalt fel. A nem vagyoni kár összege meghatározásánál nem értékelte a munkaköri visszaszorulását a felperesnek, mert a tanúvallomások szerint a bizalmi státusz elvesztésére a büntetőeljárás folyamatban léte miatt került sor, továbbá, álláspontja szerint nem bizonyította a felperes, hogy tartós párkapcsolata az előzetes letartóztatás miatt szűnt meg, sőt a pszichológus szakértői vizsgálat során olyan nyilatkozatot tett, mely szerint a fogvatartástól függetlenül és már azt megelőzően megromlott a kapcsolata a barátnőjével.

A bekövetkezett hátrányokat egyenként és összességükben értékelve, figyelemmel az előzetes letartóztatásban töltött idő mértékére, valamint a hasonló jellegű kártalanítási perekben kialakult bírói gyakorlatra, a káridőponti ár- és értékviszonyok mérlegelése mellett a felperest ért nem vagyoni kártalanítás mértékét 2 000 000 Ft-ban határozta meg. Az ítélet ellen mindkét peres fél fellebbezést terjesztett elő.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával az alperes által fizetendő nem vagyoni kártalanítás összegét 7 537 100 Ft-ra kérte felemelni, továbbá 2008. február 20. napjától kezdődően kamat megfizetésére is kérte kötelezni az alperest. Fellebbezése indokaként arra hivatkozott, a felperes szabadulását követően folyamatosan járt orvosi kezelésekre és nem tájékoztatták arról, hogy pszichoterápián is

részt kellene vennie. Kiemelte, hogy az előzetes letartóztatásból eredő károsodása nemcsak abban nyilvánul meg, hogy pszichésen megromlott az egészsége és közvetlen környezetével fennálló jó kapcsolata is hátrányosan alakult, hanem egész életét és jövőjét változtatta meg a fogvatartás. Amennyiben választott életpályáját folytatni tudta volna, jelenleg már jóval magasabb beosztásban lenne, nagyobb keresettel rendelkezne, társadalmi presztízse is magasabb volna. Élete minden területét befolyásolta az előzetes letartóztatás, különös tekintettel anyagi helyzetére. A párkapcsolatában lévő feszültségeket meg lehetett volna szüntetni, amennyiben pszichés károsodása nem következik be. Jelentősége van hivatkozása szerint annak is, hogy az előzetes letartóztatás nehézségeit hatósági személyként szenvedte el, ezért nem pusztán a három hónap előzetes letartóztatás időtartamát kell figyelembe venni, hanem a pszichés károsodás tényét is.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a nem vagyoni kártalanítás összegének 700 000 Ft-ra történő leszállítását, a perköltségfizetésre kötelezés mellőzését, és javára elsőfokú perköltség megállapítását kérte. Fellebbezése indokaként arra hivatkozott, hogy a felperes a pszichoterápiás kezelést már az előzetes letartóztatás megszűnésének időpontjában elkezdhetette volna, ez esetben az már 2004-ben érdemi javulást eredményezett volna, illetve akár tünet- és panaszmentessé válhatott volna a felperes. Az előzetes letartóztatást követő évben iskolai lemaradását a felperes pótolta, kitűnő eredménnyel főiskolai záróvizsgát tett, oklevelet szerzett és banki tanfolyamot végzett, tartós munkaviszonyt létesített. Okszerűtlen az az ítéleti következtetés, hogy nem volt elvárható a felperestől, hogy további pszichés állapotromlás és egészségkárosodás árán vállalja a szolgálati jogviszonya fenntartását. A bizonyítási eljárás anyagából az a következtetés vonható le, hogy önmagában a büntetőeljárásra tekintettel is „kegyvesztettek lettek” a büntetőügyben érintettek, azaz az előzetes letartóztatástól függetlenül is kedvezőtlen munkahelyi légkör alakult ki. Túlzott jelentőséget tulajdonított az elsőfokú bíróság annak, hogy a felperes a **W.** állományának tagjaként szenvedte el az előzetes letartóztatást. A perköltség körében hivatkozott arra, hogy a felperes követelése nyilvánvalóan eltúlzott volt, így a Pp. 81. § (2) bekezdése nem lett volna alkalmazható. Kifogásolta, hogy a Pp. 67. § (2) bekezdése alapján a jogi előadóval eljáró alperes részére nem állapított meg perköltség formájában munkadíjat az elsőfokú bíróság, holott az ügyvéd jogállása illeti meg. Felhívta a figyelmet a felperes személyes költségmentesség feltételeinek fennállása vizsgálatára.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet fellebbezett részének helybenhagyására irányult azzal, hogy a kamatfizetés kezdő időpontját 2008. február 21. napjában kérte meghatározni.

Az ítélet tábla fellebbezés hiányában a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel nem érintette az alperest vagyoni kártalanítás megfizetésére vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezést és a fellebbezésben nem vitatott nem vagyoni kártalanítás összegét. A nem vagyoni kárpótlás összegének felemelésére irányuló felperesi, illetve leszállítására irányuló alperesi fellebbezést nem találta alaposnak, a következők szerint. Az elsőfokú bíróság megalapozott ítéleti tényállást állapított meg, és arra alapítottan helyesen és megalapozottan határozta meg a felperesnek kifejezetten az előzetes letartóztatással okozati összefüggésbe hozható nem vagyoni hátrányait. Osztotta az ítélet tábla azt az elsőfokú álláspontot is, hogy a felperest ért hátrányok meghaladják a háromhavi

fogvatartással szükségszerűen együtt járó, köztudomásúnak tekinthető fizikai és pszichikai terheket, ezért a felperest ért immateriális hátrány másnemű előnnyel való kiegyenlítésére az alperesi fellebbezésben elismertnél számottevően jelentősebb összegű kárpótlás lehet csak alkalmas.

A perbeli esetben a felperes a szabadságelvonással rendszerint együtt járó hátrányoknál súlyosabb sérelmeket is bizonyított, amelyeket az elsőfokú bíróság helyesen vett számba.

A felperes fellebbezésében hivatkozott hátrányokat az elsőfokú bíróság értékelte, az a felperesi hivatkozás, hogy az előzetes letartóztatás a felperes jövőjét és élete minden területét befolyásolta, különös tekintettel anyagi helyzetére, a vagyoni kártalanítás körében érvényesíthető és értékelhető szempont lett volna. Az alperesi fellebbezésben hivatkozott szempontok közül a párkapcsolat megszakadását, valamint munkavállalási nehézségeket az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártalanítás összegének megállapítása körében nem értékelte, a szolgálati viszony megszűnésével kapcsolatban kifejtett elsőfokú bírósági álláspontot az Ítéltábla is osztotta.

A felperes 2003. augusztus 25-től az X. Kórház Pszichiátriai Osztályának kezelése alatt állt. A 2003. november 20-i tájékoztatás tartalma szerint pszichiátriai szempontból antidepresszáns mellett kompenzált, kiegyensúlyozott. Állapotának szinten tartásához a megszokott támogató familiáris és munkahelyi légkör szükséges. A gondozóban havonta egy alkalommal kell megjelennie kontroll céljából. Az antidepresszáns terápiát 6 hónapig célszerű még folytatni. Mindezekből következően a felperes aktuális állapotának megfelelő orvosi kezelést igénybe vette, a kezelőorvos által javasolt gyógyszeres terápiát folytatta, a szakorvosi javaslat pszichoterápiás kezelést számára nem írt elő.

Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártalanítás összegét a káridőponti ár- és értékviszonyok mérlegelése mellett határozta meg.

Összességében tehát az elsőfokú bíróság a felperes előzetes letartóztatásával összefüggésben értékelhető valamennyi körülmény helyes mérlegelésével, így az előzetes letartóztatás jelentette szabadságmegvonás időtartamára tekintettel és emellett értékelve a felperest emiatt ért többsérsérelmeket, helytállóan állapította meg a kártalanítás összegét, ami az elszenvedett sérelmekkel arányban áll, és egyben elegendő is a felperest ért nem vagyoni hátrányok kompenzálásához.

A felperes fellebbezésében a Pp. 247. § (1) bekezdés b) pontja alapján a marasztalási összeg után kamat megfizetésére is kérte kötelezni az alperest 2008. február 20-tól kezdődően. Az alperes ellenkérelmében az időpontot 2008. február 21-ében ismerte el.

A Be. 582. § (2) bekezdése értelmében a kártalanítás az annak alapjául szolgáló nyomozást megszüntető határozat kézbesítésével, illetőleg a felmentő ítélet, az eljárást megszüntető végzés, valamint a rendkívüli jogorvoslat eredményeképpen hozott határozat jogerőre emelkedésével válik esedékessé. A (3) bekezdés a) pontja szerint a másodfokú bíróság ítélete azon a napon emelkedik jogerőre, amelyen azt meghozták, feltéve, hogy ellene a törvény a fellebbezést kizárja. A Debreceni Ítéltábla Bf. II. 591/2007/7. számú,

2008. február 20-án kelt végzésével a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 13. B. 766/2004/75. számú ítéletét helybenhagyta, tehát a kamatfizetés kezdő időpontja 2008. február 20. napja.

Alapos volt az alperes fellebbezése az elsőfokú perköltség vonatkozásában. A Pp. 81. § (2) bekezdése értelmében ha a per olyan követelés iránt folyik, amelynek összegszerű megállapítása bírói mérlegeléstől függ, az ellenfelet akkor is kötelezni lehet a terhére megállapított marasztalási összegnek megfelelő perköltség megfizetésére, ha a bíróság a követelt összegnél kevesebbet ítélt ugyan meg, de a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan túlzottnak.

Alaptalan volt az alperes fellebbezése arra hivatkozással, hogy az elsőfokú eljárásban eljáró jogi előadó részére a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alkalmazásával munkadíjat kell megállapítani.

Az elsőfokú eljárásban az alperest jogi előadó képviselte. Kétségtelen, hogy a Pp. 67. § (2) bekezdése értelmében a jogtanácsos megnevezés után zárójelben a jogi előadó megjelölés is szerepel, mint akit az ügyvéd jogállása illet meg. Azonban a Pp. 75. § (2) bekezdése értelmében a perköltséghez hozzá kell számítani a felet képviselő ügyvéd, jogtanácsos, illetve szabadalmi ügyvivő készkiadásait és munkadíját is. E helyütt a Pp. a jogi előadót nem nevesíti, ebből következően helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a jogi előadóval eljáró fél részére munkadíj megállapításának nincs helye.

A jogtanácsosi tevékenységről szóló 1983. évi 3. tvr. 3. §-ának (1) bekezdése szerint jogtanácsos az lehet, akit a megyei (fővárosi) bíróság által vezetett jogtanácsosi névjegyzékbe bejegyeztek. Az elsőfokú eljárásban az alperes képviselője még szakvizsgával sem rendelkezett, a másodfokú eljárás során ugyan szakvizsga bizonyítványának száma a jegyzőkönyvben rögzítésre került, de jogtanácsosi névjegyzékbe történő bejegyzése még nem történt meg, ebből következően részére sem az első-, sem a másodfokú eljárásban munkadíj megállapítására lehetőség nem volt.

A fentebb kifejtettek alapján az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a rendelkező rész szerint a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A fellebbezések csak kis részben vezettek eredményre, a nagyobb részben pervesztes felperes - miután az alperes részéről jogi előadó járt el - képviseleti költség megfizetésére nem volt köteles.

A felperes személyes költségmentesség kedvezményében részesült, az alperes személyes illetékmentes volt, ezért a le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

D e b r e c e n, 2010. szeptember hó 30.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Riczu András s.k. bíró, Dr. Bakó Pál s.k. bíró

A kiadmány hitelél:

tisztviselő